

S ČASOM IN DUHOM RAZVOJA

Julijski KLIC TRIGLAVA je objavil "obvestilo" slovenski javnosti doma in v tujini, kaj "posebej prizadevni Slovenci v svetu" - iz dežel 'zahodnega' sveta - mislijo, da je treba z ozirom na zle posledice sovjetske zasedbe Češkoslovaške, grožnje Brežnjeva o omejeni suverenosti 'socialističnih' držav in možnosti 'bližnjega zaključka' Titovega osebne režima v Jugoslaviji, storiti za zavarovanje slovenske suverenosti in s tem preprečiti presenečenja, ki so Slovence v preteklosti že tolikokrat našla nepripravljene, neorganizirane ali zmedene; - zmedene predvsem zato, ker so bili centri odločanja redno izven Ljubljane in Slovenije in se slovenski organi upravljanja niso upali, niti niso bili za to usposobljeni in pooblaščen, da v usodnih trenutkih ukrepajo po svoji uvidevnosti in v skladu z danim položajem brez predhodnih navodil iz centra države. Teško je reči, da je tu vedno šlo za pomanjkanje patriotizma. Verjetno bo obratno: patriotizem slovenskih upravnih organov se je v preteklosti vedno pokrival s patriotizmom države do stopnje, ko je lojalnost do skupne države dejansko lahko predstavljala izdajo lastnih narodnih interesov. To je bil primer z Vidovdansko ustavo, to je bil primer s sodelovanjem v osebnih kraljevskih diktaturah, to je bil primer s pristankom na ustanovitev Banovine Hrvatske ob istočasnem vztrajanju na Dravski banovini, to je bil primer s pučem 27. marca, to je bil primer z namišljenimi navodili emigrantske vlade v Londonu, to je bil primer z uvedbo "socialističnega patriotizma" in komunističnega "demokratskega centralizma", to je bil primer najprej z razdorom z Moskvo in koketiranjem z Zahodom, to je bil primer z "decentralizacijo", "samoupravljanjem", deviznim režimom, ekonomsko reformo, žongliranjem v zunanji politiki, ponovnim pomirjenjem z Moskvo, itd, itd. Povsod so Slovenci (enega ali drugega ideološkega ali partijskega kova) bili prisotni, odločali pa niso o ničemer. Sodelovanje, sodelovanje, in spet samo sodelovanje - parola, ki je vodila pogostokrat do absurdnosti in in prikrivanja pred narodom dejanskih dejstev z izgovorom državnih tajnosti, državne varnosti, nujnosti zaupanja, stabilnosti, enotnega nastopanja pred svetom itd. Z drugimi besedami: Slovenci so se pogostokrat pojavljali v položaju in vlogi berača s kapo v roki.

POT SODELOVANJA

Ne bi rekli, da so danes Slovenci kaj manj pripravljeni na sodelovanje in spora zumevanje, kot so bili v preteklosti. Toda z dosti večjo mero realizma in upornosti, da se že enkrat napravi temu slepomišenju konec, da njihovi predstavniki ne sklepajo sporazume in dogovore brez javne kontrole, da se potegne črta, do katere slovenski narod daje svojim predstavnikom mandat za njihovo predstavnitvo. Da, iz čustvenosti, zanesenosti, slepega zaupanja in neomejenega patriotizma je nujno potrebno preiti na polje legalizma, ki sam po sebi sicer ne bo rešil vseh problemov, a bo dal podlago za preprečevanje zlorab in za izvajanje posledic v primeru zlorab. V tej luči je tudi treba gledati na izjavo, ki jo je podpisalo lepo število uglednih Slovencev, ki se ne sklicujejo na nobeno politično organizacijo ali ambicije v pogledu

notranje-političnega razvoja v Sloveniji. To pa očitno ne zato, ker izjava govori o Slovencih in o slovenskih problemih, ki zadevajo vse Slovence, ki se čutijo Slovence, brez ozira na ideološke razlike. Tu gre za slovenske interese, ne za interese neke grupe, stranke, večine, manjšine - onih, ki so na vladi in onih, ki so v opoziciji. Med te izjave logično šteje tudi komuniste, pa zato ne gre za izjavo neke antikomunistične opozicije, katere prvi in morda edini namen je zrušitev enopartijskega režima. Stoji pa odločno proti onim, komunistom in drugim, ki nadaljujejo ali bi želeli nadaljevati s politiko zadnjih 50 let obstoja skupne države Jugoslavije.

"ODPRTA KNJIGA"

Vsaka izjava je nujno pomanjkljiva, ko prihaja do podrobnosti. Zato se običajno omejuje na "načela" ali "poglavitne potrebe" ali samo na "cilje". Zato tudi ne more v podrobnostih zadovoljiti vseh, ki bi radi analizirali take izjave točko za točko. Prvenstvena važnost pa ne leži v podrobnostih, ki so vprašanje elaboratov, ampak v času, v katerem se take izjave pojavijo in v duhu, v katerem so pisane - v koliko so v skladu z dejanskim stanjem in težnjami širokih plasti naroda. Pri julijski izjavi je treba ugotoviti, da se je pojavila v času, ko obstoja možnost, da se bodo Slovenci v eventualnim koncem Titovega osebnega režima znašli v položaju, ko bodo ali podvzeli potrebne korake in odločitve v svoji prestolnici, da si zagotovijo upoštevanja vreden glas v jugoslovanski in mednarodni politiki, ali pa bodo čakali na to, kaj bodo "sporazumno" odločili v - "glavi", za katero pa že od leta 1945. nihče ne ve, kje dejansko je: v šefu države, v šefu partije, v zveznem parlamentu, v zvezni vladi, v CK ZKJ, v predsedstvu ZKJ ali v izvršnem biroju predsedstva ZKJ - a v skrajni liniji morda celo v centrali Udbe odn. "državnem sekretariatu za notranje zadeve" v Beogradu, če že ne kar v sami Moskvi... V vsakem primeru povsod drugod - samo ne v Ljubljani.

Duh, ki preveva izjavo, je duh, ki smo ga že dolgo pričakovali med Slovenci; namreč duh sporazuma in pripravljenosti na vskladitev dveh doslej diametralnih teženj: samostojne Slovenije in jugoslovanske skupnosti. To je razvidno tudi že po onih petih ljudeh, ki so v imenu ostalih javno podpisali izjavo. Kdor se malo spozna na slovensko politično panoramo, bo to nedvomno potrdil. Ko bi poznali podpise še ostalih, bi to dejstvo postalo verjetno še bolj očitno. Zato je treba reči, da izjava predstavlja odstop od negativnega separatizma, ki so ga nekateri Slovenci vodili zaradi dosedanjega brezizglednega položaja, kakor tudi pojačan realizem onih slovenskih političnih ljudi, ki so v svojem jugoslovanskem političnem idealizmu prišli do spoznanja, da je sodelovanje in zaupanje možno graditi samo na jasnih temeljih in čistih računih.

Če je izjava v skladu z dejanskim stanjem in težnjami doma, pa lahko ugotovi samo oni, ki to stanje in težnje pozna. Stara stvar je, da razne emigrantske skupine rade trdijo, da za njihovimi programi in idejami stoji solidno ves slovenski narod. Poročil "iz zaupnih virov" in od anonimnih piscev, ki baje žive v domovini, je vedno mrgolelo na pretek v emigrantskem tisku. Toda z vse večjo odprtostjo

slovenskih meja so vsi ti "zaupni viri" splahneli. Vse več emigrantov hodi na obiske domov, vse več Slovencev iz domovine prihaja na delo in na obiske v tujino, pa je skrivnosti o tem, kaj doma mislijo, presneto malo - še celo onih skrivnosti, ki bi jih radi zadržali za zaprtimi vrati CK ZKS. Tisk v Sloveniji in Jugoslaviji je sicer partijsko enoličen, toda tudi ta ventil, da tako rečemo, ki ga je režim uporabljal doslej za navidežno demokratsko izmenjavo misli - medtem ko je sebi zadržal ekskluzivno pravico, da vse izražene misli ignorira, - je "odprta knjiga" ki govori, v katerem pravcu se se giblje razvoj doma.

POSLEDICA REŽIMA

Mi smo se v KLICU TRIGLAVA stalno trudili, da zasledujemo in analiziramo ta pravec razvoja, da ga kritično ocenjujemo ne le v luči slovenskih interesov ampak tudi splošno jugoslovanskih, kakor tudi v luči mednarodnih dogodkov in konfliktov. Kogar zanima, v koliko se "julijska izjava" sklada z mnenjem doma in z dejanji, ki se podvzemajo na vršini republika-federacija ter za ojačanje slovenske suverenosti že v sedanjem režimu, naj gre gledat preteklo številke KLICA TRIGLAVA, ali pa naj se - še bolj enostavno - naroči na slovensko časopisje, ki izhaja v sami Sloveniji. Jasno je, da ta razvoj ni nobena zasluga obstoječega režima ampak samo njegova posledica, enako kot je bil slovenski separatizem posledica velesrbskega hegemonizma v prvi Jugoslaviji. Slovenski narod je stoletja iskal ali pa vsaj čakal na najboljše možnosti lastnega razvoja. Vedno se je zavedal svoje majhnosti in nevarnosti, ki mu je zaradi tega pretela. Zato tudi toliko kombinacij, s katerimi so se slovenski politiki v preteklosti - in se še v sedanjosti - bavijo v pogledu okvirov, v katerih bi Slovenija dosegla svoj optimalni razvoj. Pri tem so se naši politiki nedvomno pogosto kretali v čustvenih, morda kar otroško zaupljivih smereh, in so tako postali plen bolj realističnih in računarskih partnerjev. Dobro bi bilo, ko bi se tudi mi sami vedli bolj preračunano - stalno misleč na narodne, gospodarske in kulturne interese slovenskega naroda. Zaletavajoč se enkrat iz Avstrije v Jugoslavijo, iz Jugoslavije v samostojno Slovenijo, potem iz samostojne Slovenije v Intermarij, pa iz Intermarija v Združeno Evropo ni posebno resno in odgovornega politika vreden posel.

Poudariti je tudi treba, da o jugoslovanskem vprašanju, o vprašanju mednacionalnih odnosov, ne razmišljajo samo Slovenci in da zato "julijska izjava" ne predstavlja nekakšen "udar" - vsaj ne več v zadnjih petih letih, in kaže, da bi to še manj predstavljalo v bodočnosti. V isti smeri se namreč giblje ves tok na liniji republika-federacija v Jugoslaviji nasploh, pa naj gre za Slovenijo ali Srbijo, za Hrvatsko, Bosno-Hercegovino ali Makedonijo. Nekatero točke "julijske izjave" bodo zato nerazumljive samo onim, ki te smeri ne poznajo, pa bi morda menili, da gre za neko vrsto "žebetovščine". In tudi če bi šlo za "žebetovščino", prav gotovo ne bi več šlo za "žebetovščino" starega kova. Škoda je, da se mnogi drugi v emigraciji niso enako znebili gotovih stereotipnih linij, iluzij in predsodkov. Res pa je, da bo morala biti pravilnost te nove politike, ki jo zasledujejo v Ljubljani in v Jugoslaviji, šele potrjena z izkuš-

njami in da bo vprašanje "udara" posebno pereče v trenutku "zaključka Titovega osebnega režima". Takrat se bo šele izkazalo, ali bodo temelji, ki jih polagajo v Jugoslaviji danes, prenesli potres, do katerega mora neizogibno priti, da o odporu kaki intervenciji od zunaj sploh ne govorimo.

PREMOSTITI POTRES

Zato bi bilo na mestu, da posebno poudarimo potrebo, da slovenska republika ne utrdi svojih odnosov le s sosednimi deželami preko avstrijske in italijanske meje, da si je tudi to gotovo zelo potrebno, ampak tudi z ostalimi republikami jugoslovanske skupnosti, in predvsem s Hrvatsko, dalje da daje vzgled v razvoju demokratskih svoboščin in da podpira enake težnje po vsej Jugoslaviji ter v vseh deželah, kjer vladajo avtokratski režimi. Pri tem se je treba zavedati, da samo razvoj in utrditev demokratskih svoboščin v Sovjetski zvezi in pri jugoslovanskih sosedih lahko prepreči vmešavanje v notranji razvoj jugoslovanske skupnosti, enako kot razvijanje dobrih odnosov z demokratsko nastrojenimi režimi na Zahodu lahko predstavlja svarilo agresivnim težnjam bodisi avtokratskim silam na Vzhodu kot na Zahodu. V tem smislu je seveda nujno, da se demokratizirajo in nadalje liberalizirajo politične razmere v Sloveniji in Jugoslaviji ter s tem pridobijo vplivni zavezniki za tak razvoj med stotisoči Slovencev, ki bivajo izven matične republike. Na napredno usmerjenih slovenskih komunistih leži za to velika odgovornost, kajti oni imajo ključ za povoljno rešitev tega problema in bolj povoljno in zagotovljeno bodočnost slovenskega naroda. Na njih leži v prvi vrsti odločitev, ali bodo kot ovce sledili konservativnim silam in s tem sebe in slovenski narod znova pripeljali v ideološko klavnico, v kateri bodo uvoženi NKVDjevci igrali vlogo likvidatorjev - kakor so jo igrali in jo še igrajo v vseh deželah vzhodne Evrope. Ali bo Slovenija in z njo Jugoslavija samostojna državna ustanova - ali pa bo znova samo satelit. Nihče ni tako naiven, da bi verjel, da bo politika tkzv. "nevezanosti" to lahko preprečila.

VLADA NE VLADA

Kar žalostno je poslušati predstavnike zveznega izvršnega sveta, jugoslovanske vlade, da ne morejo ukrepati, kot bi radi in bi bilo dobro, čeprav vedo, da je gospodarstvo zavoženo in da ves sistem škriplje na vseh koncih in krajih (gl. Od meseca do meseca).

Podpredsednik vlade Miljanić je opozoril, da samo kritiziranje brez boljših predlogov nič ne zaleže, ampak le seje nezaupanje v vlado. A tudi to opozorilo ga ni rešilo. Med poslanci in med ljudmi nezaupanja v vlado niti ni treba več sejati, ker se je že razbohotilo. Mitja Ribičič se je tako klavrno odrezal s svojim novim konceptom vlade, da so govorice o krizi zveznega izvršnega sveta že vsakdanja stvar.

Preglavice, s katerimi se Ribičič srečuje, so tipične

preglavice nesposobnega človeka, ki ne obvlada posla. V zmedbi, ki jo povzroča s svojo nesposobnostjo, se tolaži z mislijo, da bi bilo vse dobro, če bi le imel malo več oblasti in bi ga bolj ubogali. V hudi je skušnjavi, da bi se spet zatekel k močni roki ali etatizmu, kot temu pravijo. Na srečo Ribičiču manjka moči, da bi ustregel svojim željam, kajti v resnici ne potrebuje več oblasti ampak samo več sposobnosti. Močna roka in etatizem bi prinesla le navidezno rešitev, ker bi o težavah nehali poročati. Toda dejansko bi se težave le kopičile in to s pospešeno hitrostjo prav zaradi tega, ker bi ostale prikrite in se nihče ne bi bal, da ga bodo zaradi napak vlekli po zobeh.

Je že res, da je težko vladati, če vsak vleče na svojo stran in če dviga glavo nešteto posebnih interesov. Toda predvidevamo, da ne bi vsak vlek na svojo stran, če bi vsi videli, da bi bilo bolje, da potegnejo skupaj. Zato bi potrebovali voditelja, ki bi znal poiskati in pokazati tako skupno pot. Posebnim interesom se lahko upreš, če z vsemi enako in pravično postopaš in se ne vdaš enkrat poljedelskim kombinatom, enkrat rudnikom, enkrat železarnam, enkrat ladjedelnicam, enkrat tekstilcem, enkrat cementarnam, enkrat mlekarnam in drugič železnicam, nakar zopet začno jokati rudniki in poljedelski kombinati in tako dalje. Ribičič porabi vse svoje moči prav za to, da ugodni nemu pritisku za drugim v neumnem upanju, da bo najnovejši pritisk tudi zadnji. Dovolj poguma je imel le za to, da je potolkel slovenske cestne proteste pred enim letom - in tedaj se je spet vdal gotovim pritiskom, čeprav bi moglo biti tedaj njegovo stališče močnejše, ker se je mogel sklicevati na svoječasno besedo vlade, na katero v Sloveniji niso pozabili. Toda na ta način se seveda štrena vedno bolj zapleta. Pot iz zagate vodi skozi reformo na način, kot ga pogosto razlagajo v Sloveniji.

Vprašanje je, kdo naj podvzame politične odločitve, ki so po splošnem mnenju potrebne. Predstavljamo si, da je po ustavi prav skupščina poklicana za to nalogo. S predlogi bi moral priti na dan izvršni svet, ki se naslanja na strokovnjake v zvezni administraciji, kajti v moderni državi se dobri predlogi ne porode čez noč. Če izvršni svet toži, da nima moči, v resnici javno oznanja, da mu veže roke edina politična sila v državi - Zveza komunistov. In to se dalje pravi, da Zveza komunistov deluje protiustavno. Mimogrede rečeno, bi bilo zanimivo slišati, kaj bi rekel predsednik ustavnega sodišča Jugoslavije Blažo Jovanović, če bi se Ribičič pritožil, da ga Zveza komunistov ovira pri izvrševanju dolžnosti. Najbrže ne bi prišel do sape, toda sape ne bi zmanjkalo izvršnemu biroju ZKJ in partijskemu aparatu, ki bi prav hitro po svoje napravil red. Že zdavnaj namreč vemo, da je Zveza komunistov totalitarna in da se torej po definiciji ne drži ustavnih in zakonskih predpisov, če ji ti ne prija. Kot taka je Zveza komunistov cokla, ki ovira napredek. Ta cokla se je že precej obrabila in obrusila, pa vendar se še vedno vleče po kolesi.

Rešitev iz te zagate je nehote nakazal Miljanić, ko je zahteval konkretne boljše predloge. Takih predlogov ni mogoče stresati iz rokava. Treba jih je temeljito pripraviti

ti, preštudirati in premisliti. En sam poslanec ne zmore tega. Opozicija pa bi rada in lahko ustregla, če bi bila dovoljena. Proti predlogom zveznega izvršnega sveta bi postavila svoje predloge. Potem bi ljudje lahko odločali, kaj se jim zdi boljše. Predvsem bi se lahko odločili, da sedanja vlada ne vlada dobro in da ni nepogrešljiva, ampak da bi brez Ribičiča boljše vozili.

IRSKI POUK

Zadnjič smo hvalili angleško demokracijo, vendar se včasih tudi ta ne obnese. Nazoren primer nam nudi Severna Irska, kjer se kljub parlamentarnim ustanovam in demokratičnim oblikam še vseeno pobijajo po cestah iz političnih nagibov. Ker se tudi na Slovenskem dosedaj demokracija ni še nikoli prav obnesla, ne bo napak, če premislimo, zakaj se ne obnese v Severni Irski. Predvsem je treba na samem začetku pribiti, da Irci tudi na severu niso nič bolj zabiti, neumni ali kakorkoli duševno obremenjeni kot so Angleži ali Škoti ali Velščani. Kljub slovesu, da se Irci radi pretepajo po gostilnah, ne bi mogli resno trditi, da so bolj divji. Razlike v inteligenci in temperamentu torej niso pomembne. Pač pa so zelo pomembne razlike v političnih tradicijah in v strankarskem sistemu, ki se medsebojno zelo tesno prepletajo.

Zaradi nesrečne zgodovine Irske, ki je bila dolga stoletja pod britanskim jarmom in kjer so se najhujše oblike fevdalnega izkoriščanja združile z verskim in narodnim zatiranjem, so se stranke v Severni Irski oblikovale na verski osnovi, katoličani na eni in protestanti na drugi strani. Pri tem pa nastane nepremostljiva težava, kajti stranke na taki osnovi so za mrtznejene, ena v stalni manjšini in druga v neizpodbitni večini. Vere vendar nihče ne menja vsaka štiri leta in zato so tudi glasovi oddani za te stranke v glavnem vedno enaki. Naj si manjšina še tako prizadeva, na demokratičen način, s preglasovanjem, nikdar ne bo prišla na vlado. Protestantska večina jo je zmeraj preglasovala in jo bo tudi v bodoče, dokler bodo stranke ostale na tej verski osnovi. Večinska stranka, ki je zmeraj na vladi, lahko popolnoma demokratično izglasuje posebne privilegije za svoje pristaše, ki jih je po veri lahko razločiti. (To se je pokazalo v nebo vpijoče pri dodeljevanju v najem občinskih hiš.) Manjšina je torej obsojena na podrejen položaj in končno obupa nad demokratičnim sistemom ter postane nasilje neizbežno.

Demokracija je uspešna le tedaj, kadar so stranke gibljive in je enkrat ena v večini in na vladi, drugič pa druga. Zato ne smejo biti osnovane na nespremenljivih osnovah, tako da je vsak občan že pri rojstvu označen, ali pripada tej ali oni. To je imel v mislih tisti liverpoolski katoliški nadškof, ki je tam nekje v dvajsetih letih tega stoletja odločno zavrnil predlog - v glavni meri svojih vernikov irskega porekla - da je treba ustanoviti na Angleškem katoliško politično stranko. In to smo imeli mi znova in znova v mislih, kadar smo v KLICU TRIGLAVA

kritizirali ustanavljanje ali zgolj poimenovanje slovenskih političnih skupin s "katoliškim" imenom. Ko smo to storili poslednjič pred nekaj leti, nas je znana - dasi sicer prikupna - tržaška slovenska revija grdo napadla. Mi smo tedaj molčali v upanju, da bodo nove, sveže, moderne ideje prevladale in s prihodom nove generacije bile tudi sprejete in uveljavljene. Zdi se, da se nismo zmotili, dasi bo treba še časa.

Slabo se obnesejo tudi stranke, ki počivajo na svetovnonazorskih in podobnih ideoloških načelih, kajti tudi teh ni mogoče menjati vsaka štiri leta in tudi take stranke teže k zamrznjenju v večinske in manjšinske. S tem pa je konec uspešne demokracije. Slovenci pred vojno tega nismo upoštevali in še zdaj ponekod, kjer je prilika za demokracijo, tega ne upošteevamo. Ob Ircih, ki so morda šele na dobrem začetku svojih krvavih obračunov med seboj, bi se morali zamisliti.

DVOJNA MERA

Za 25 letnico nasilne izročitve slovenskih domobrancev novim oblastem v Jugoslaviji je SIJ SLOV. SVOBODE 30. junija objavil prigoden in zanimiv članek, ki naj razkrije 'slovensko vlogo in soodgovornost' za domobr. tragedijo. V članku je objavljeno pismo dr. M. Kreka od 19. 7. 45., po katerem so slovenski ugled pri zaveznikih med vojno ubijali in 'nas končno spodrezali' domobranstvo, Rupnik in SLOVENSKI DOM'. Dr. Krek da sicer ni obsojal nikogar, da pa se je zavaroval pred deputacijo Konsulte pri Mussoliniju in z delom gen. Rupnika.

Gen. Lemnitzer je pojasnil dr. Kreku, da so bili vrnjeni v Jugoslavijo, ker so 'nosili orožje proti zaveznikiškim jug. oddelkom maršala Tita', zaradi česar so bili tretirani kot 'sovražno predano vojaško osebje'. Toda prav isti tretman so uživali oddelki gen. Prezlja (in gen. Damjanovića na splošno) v Italiji, pa vendar niso bili vrnjeni. SIJ razlaga, da je treba iskati pojasnila pri skupini 800 Slovencev, ki si je iz Avstrije z britansko pomočjo pomagala čimprej v Italijo, 'dočim slovensko politično in vojaško vodstvo na Koroškem misli o premiku naših beguncev v Italijo ni maralo jemati v poštev.'

V istem članku je tudi opisano pričevanje majorja Cummingsa, zakaj je prišlo do vrnitve gen. Rupnika. Po njem so Britanci storili vse, da bi se gen. Rupnik mogel rešiti, toda Slovenci ga niso hoteli sprejeti v civilno taborišče in ga potem ob potrebi tudi ev. skriti; predsednik taboriščnega odbora dr. Stanislav Žitko, (ki je bil postavljen na to mesto z neke vrste državnim udarom Narodnega odbora za Slovenijo na vlaku na poti begunske skupine iz Moniga v Servigliano,) je osebno interveniral pri Britancih proti sprejemu gen. Rupnika. Kasneje se je izkazalo, da je bil dr. Žitko (pozneje v Trstu) agent ljubljanske Ozne.

Strinjamo se s SIJEM o umazani vlogi dr. Žitka, toda ne znamo si razložiti, kako bo sedaj SIJev urednik opravičil objavo prvega osnutka poslednje izjave 'Za zavarovanje slovenske suverenosti', o kateri je bil zaupno obveščen, pa ga je le objavil in s tem brez dvoma storil posebno uslugo slovenski UDBI. Hudojni jeziki sklepajo, da uregne tudi on slediti dr. Žitku.

UREDNIŠTVO

III. del Jurčecovih LUČI IN SENC je še na razpolago pri uredniku Klica Triglava. Broširan izvod 36/-, vezan 44/-.

OB 'DIALOGU' IN O MASONIH

Po objavi mojega odprtega pisma v junijski številki Klica Triglava, se mi je spet oglasil prvotni dopisnik iz Argentine z naslednjim pismom :

PISMO IZ ARGENTINE

"Vaš odgovor na moje pismo (objavljeno tudi v KLIČU TRIGLAVA 373) sem prebral z vso pazljivostjo in z velikim užitkom, vendar pa, kot bom razložil pozneje, z njim ne soglašam. Nimam nič proti temu, da ga objavite.

Vaša teza o sodelovanju z 'liberalnimi' (le zakaj se spet po nepotrebnem uporablja ta naziv?) komunisti, na osnovi več partijskega sistema, se mi zdi taka utopija, da se mi zdi čudno, da se sploh bavite s tako mislijo, saj Vas vendar smatram za realnega politika, ki je osebno izkusil in poskusil veliko grenkega. Oprostite mi. Niti v sanjah sanj si ne morem misliti, da bi enkrat moglo priti v Slove niji do takega skupnega nastopa.

Jugo-komuniste delite na tri skupine. Že po definiciji prvih vidim, da jih izključujete kot možen faktor za razgovor, s čemer soglašam.

Jedro, kjer se razhajava, je pogled na tretjo skupino. Da bi mogli govoriti o 'liberalnih', bi ti morali kot minimum pristati na :

- a) vsaj na dvostrankarski sistem,
- b) na svobodne volitve.

V vsakem drugem pomenu, t. j. da bi se napredni demokrati vključili v skupne liste po sistemu vzhodne 'demokracije', bi to bilo samo ponovitev prevare iz OF.

V hipotetičnem primeru dvostrankarskega sistema, brez strahu in z garancijo spoštovanja suverene volje, bi razdelil problem v notranjepolitičnega in zunanjepolitičnega.

Notranje-politični : ne verjamem nikdar, da bi kakršna koli komunistična forma dovolila po letih diktature večpartijski sistem in svobodne volitve, ker bi se s tem zapisala smrti, to je, pristali bi na dejstvo, da sami prostovoljno odstopijo od oblasti v elegantni obliki. Ne poznam do danes nobenega primera, da bi kakršni koli levo ali desno orientirani diktator sam prostovoljno brez višje sile stopil s prestola oblasti. Tudi ne verjamem, da bi v teku razvoja prišlo do takega političnega čudeža. To je zame upanje proti upanju.

Zunanje-politični faktor pa je Sovjetska zveza ki je po razglasitvi "omejene suverenosti socialističnih držav", kar velja tudi za Jugoslavijo, zagotovila svojemu konceptu državne uprave kontinuiteto, slonečo na vojaški sili Sovjetske zveze in ameriškem spoštovanju ravnotežja z Jalte. (Tito je sicer v govoru v Kraljevicu protestiral proti tej pravici, kolikor zadeva Jugoslavijo.) A če bi se

tudi našel jugoslovanski Dubček, bi ta prav tako dobil vozovnico za vislice, kot jo ima češkoslovaški Dubček.

Možno je, da se komunist-posameznik zgrozi : "Kam smo pripeljali narod, kam gospodarstvo, kje smo?" Toda to še davno ne pomeni, da bi sistem odstopil od svojega prvotnega cilja, t. j. od svetovne revolucije - in Hruščev je to zabrusil v brk Nixonu - za katero dela in gradi in žanje že 20 let samo uspehe.

Po 1945 so v sklop socialističnih držav padli narodi v Evropi, Afriki, Aziji, Južni Ameriki - toda nobena država se tega sistema ni otresla - izjemi sta samo Španija in San Marino.

Komunizem je na pohodu, demokracija pa v defenzivi. Ali bo kdaj prešla v ofenzivo? In kakšen vzrok bo za kaj takega potreben?

Možnost nekega sodelovanja med naprednimi demokrati in komunisti obstoji le v zapadno evropskih parlamentih, in tudi to je treba šteti v slabost demokraciji. Ne vidim nobene možnosti razvoja komunističnega sistema v demokratičen sistem. Vidim le možnost poti v nov sistem, ki ga pa svet še ni okusil, in ki se svetli na obzorju, to je tehnokracija.

Ko sem s pokojnim dr. Mihom Krekom v Slovenski hiši v Mendozi govoril o tem, in to je bilo prav po vdoru Sovjetske zveze v Češkoslovaško, mi je rekel : "Vse to je sedaj pet krav za en groš".

Naj Vas nič ne preseneča, kam merim s svojim vprašanjem o prostožidarjih.

Vsakomur je znano in sprejeto stališče, da Veliki Orient po svojih povodcih vodi francosko politiko. Moč Velikega Orienta je rasla in padla s francosko Grandeur.

Enako je z mnenjem o loži sv. Jurija in Veliki Britaniji, zlasti tu v Argentini, ki se je, kot je znano, osvobodila Špancev prav s pomočjo te lože, pa je nato prav do najnovejše dobe ta loža postavljala predsednika argentinske republike. In pod tem vplivom razlagajo tu tudi Vaš nastop.

Argumente za tako mišljenje daje dejstvo, da ste bili soobtoženi z dr. Furlanom in ne justificirani, v nasprotju z ing. Nagodetom, dalje, da je vašo grupo po celi Jugoslaviji interveniral Eden, posebno pa možnost napačnega istovetenja lože z Liberalno internacionalo.

V gotovih slovenskih krogih se je trdilo, da je v interesu lože sv. Jurija, 'demokratizirati' komuniste, in da je teza o sodelovanju naprednih demokratov z liberalnimi komunisti samo del akcije, ki jo razvija loža sv. Jurija v tej smeri, nesprijemljiva za antikomunističnega slovenskega emigranta.

Ko je prišlo do Vašega nastopa proti Ribičiču, je bilo slišati zelo pogosto: "Sirc je kerlc, saj ga bodo še ubili." Tedaj sem protestiral proti takemu stališču, vendar pa sem smatral Vaš nastop samo čustveno-osebnega značaja.

Zato sem iskal jasnosti, sem Vam pisal, česar pa dejansko - jasnosti namreč - nisem v celoti dobil.

Kar se tiče slovenskih prostozidarjev, je to že zgodovina, toda izpustili ste dvojce glavnih imen: Dr. Fran Novak in dr. Ažman. Prvi je bil zaupnik kralja Aleksandra, drugi pa z dr. Ravniharjem zaupnik Stojadinovića, ki ju je pa dr. Ko-rošec postavil na hladno.

A kot rečeno, to je že zgodovina."

PISMO V ARGENTINO

Na prejšnje pismo odgovarjam takole:

"Po resnici povedano sem si pomišljal, ali naj Vam na Vaše drugo pismo odgovorim obširneje. Prvi trenutek sem se vprašal, ali ste moj odgovor na svoje prvo pismo sploh prebrali. To nerazumevanje niti ni tako čudno, če človek točno premisli - zadnjih petindvajset ali celo trideset let sva živela v povsem različnem okolju.

Pravite, da "sistem" ni odstopil od svojega prvotnega cilja. Kdo ali kaj pa je ta sistem? Kaj more tak sistem brez ljudi? Sami pravite, da se posamezni komunisti utegnejo spraševati, kam je njihova partija (ki je menda istovetna s sistemom) pripeljala. Če se tako sprašuje velik del partijcev, je moral sistem izgubiti že precej svoje udarne moči, ki jo je nekdanj nedvomno imel, namreč takrat, ko so vsi partijci mislili enako in so se bili pripravljani za to mišljenje žrtvovati, ker so mislili, da je edino pravilno in da vodi k splošni blaginji.

Medtem so vsa načela leto za letom postavljali na glavo in se morajo vsaj inteligentnejši med njimi zavedati, - kljub vsemu verovanju v dialektiko, - da je nemogoče, da bi bili imeli vedno prav. Iz tega seveda končno tudi sledi, da nimajo nikakršne višje pravice do oblasti. To seveda ne pomeni, da bodo oblast dali prostovoljno iz rok, pomeni pa, da se je omajala njihova samozavest.

Oblast si danes delijo partijci, od katerih nekateri vlečejo naprej, drugi nazaj, tretji še kam drugam. Enotnih pogledov kot za časa stalinizma ni več in vprašanje je, koliko časa ljudje s tako različnimi pogledi lahko vsi ostanejo vpreženi v isti voz. Take razlike v mnenjih so že prvi zametek pluralizma, ki utegne končno privedi do formalizacije. Kot sem že napisal, je verjetno, da bo prišlo do te točke - posebno če ne bo več Titove avtoritete - ko se bo partija razbila, ker bodo razlike v mišljenju postale prevelike. In takrat je mogoče, da bodo 'zmerni' komunisti iskali pomoči med nekomunisti, ki jim bodo že bližji kot njihovi partijski tovariši.

To ne bo nikakršna OF, ker je takrat monolitna partija sodelovala z razdrobljenimi skupinicami, ki jih je povrhu še sama ustanovila. Seveda je malo upanja, da bi bili demokrati kdaj povsem enotni, toda komunisti tudi že zdavnaj niso več isto, kar so bili. Upati kljub temu smemo, da ne bo noben demokrat pripravljen služiti komuni-

stom, zmernim ali drugačnim, samo za štafažo.

Seveda se še vedno lahko vmeša Sovjetska zveza, toda Jugoslavija ni tako neposredno pod udarom kot Češkoslovaška. In Sovjetska zveza tudi ne more biti povsod: če bi se odpor istočasno pojavil po vsej Vzhodni Evropi namesto sporadično v posameznih državah, bi bile stvari drugačne, posebno ker mora Sovjetska zveza gledati čez hrbet na Kitajsko. V slovenskem interesu je zatorej, da se novodobne ideje med komunisti razširijo po Vzhodni Evropi še bolj kot doslej, ker utegnejo zavreti breznjevcе.

Res je, da je vse to samo ugibanje o verjetnem razvoju, toda na kaj drugega je mogoče opreti oceno položaja? Vi pravite, da lahko pride do sprememb le, če demokracija preide v ofenzivo. Po mojem je demokracija že sama po sebi prešla v ofenzivo, in sicer v glavah ljudi v Vzhodni Evropi. Za Vas ofenziva demokracije očitno pomeni le oborožen spopad. Na to je kratek odgovor, da ga boste ob današnjem razpoloženju v Združenih državah in v Zahodni Evropi dolgo čakali, razen če breznjevcji napravijo kako hudo napako.

Ne vem, ali naj bi se drugemu delu Vašega pisma smejal ali naj bi se nad njim razjokal. Vidim, da je v Argentini razširjena zarotniška teorija zgodovine - zgodovina ne nastaja pod vplivom najrazličnejših vplivov in okoliščin, temveč jo dirigirajo tajne organizacije, po mnenju nekaterih prostozidarji, drugih jezuiti in Vatikan, a po mnenju tretjih komunisti. Morda so se komunisti še najbolj približali organiziranju zgodovine, toda celo njihovo organiziranje se je pričelo precej krhiti. Seveda imajo razne organizacije vpliv, toda prav gotovo ne takega, da bi lahko odločale tudi samo o politiki posameznih držav.

Pravite, da je vsakomur znano in je od vseh sprejeto mnenje, da ima francosko politiko na povodcih Veliki Orient. Meni to ni niti znano niti tega ne sprejemam: pa menda ja ne boste trdili, da se je de Gaulle ravnal po navodilih masonske lože? Morda so masoni res imeli velik vpliv na politiko francoske radikalne stranke, toda v Franciji so bili celo v času njene odločilne važnosti na delu tudi drugi vplivi in stranke.

In Veliko Britanijo dirigira loža sv. Jurija. Tako pod konservativnimi kot pod laburističnimi vladami? Zanima me, kaj bi k temu rekli katoličani med britanskimi poslan-

ci, ki jih je lepo število. Sicer pa kaj ostane od demokracije, ki se tudi Vi zanjo zavzimate, če politiko tako in tako vodijo masoni? Rekel bi, da tisti, ki vsak dogodek razlagajo z vplivom masonov, morajo prihajati do zelo čudnih zaključkov.

Kar mene samega zadeva, Vam le lahko rečem, da nisem mason in da nimam z masoni prav nobene zveze, tako da tudi ne morem prejemati od njih nobenih navodil. Včasih mi je tega celo žal, ker nimam o masonih nobenih predsodkov in verjamem, da imajo nekaj vpliva, dasi prav gotovo ne dirigirajo ne francoske ne britanske politike.

Zakaj mislite, da je ravno v interesu lože sv. Jurija, da se komunisti "demokratizirajo", kot pravite? Kaže, da je to tudi v interesu Vatikana, da se tako izrazim, ki se na vse načine trudi, da vzpostavi modus vivendi ne samo z zmernimi komunisti ampak celo s komunističnimi vladami? In ali ni to v interesu vsakogar, ki želi, da bi ljudje v Vzhodni Evropi boljše in svobodnejše živeli? Ali "antikomunistični slovenski emigranti" menijo, da je v njihovem interesu, da se obnovi stalinizem in da pride do vojne? Ali bi bilo zanje edino ustrezno zadoščenje, da prihajajo v Ljubljano na belih konjih? Morda bi bilo to zelo lepo, toda bojim se, da jih bo usoda za to ogoljufala. Zame je vsaj za sedaj kar sprejemljivo zadoščenje, da danes cela vrsta komunistov govori stvari, zaradi katerih so mene pred dvajsetimi leti zaprli. Sicer iz tega še niso napravili vseh potrebnih zaključkov, a jih vsaj nekateri počasi delajo. Škoda je seveda, da to spreobračanje k pameti in iz nje sledeči zmernosti in strpnosti toliko časa traja, a se ne da pomagati.

Dokaz, da sem jaz mason, ker me komunisti s Furlanom niso ubili, medtem ko Nagodeta so, je presneto čuden. Ali so potem tudi vsi drugi, ki so bili obsojeni na smrt, a jih niso usmrtili, masoni? Oziroma so masoni vsi tisti, ki so jih obsodili na manj kot smrt?

In kaj naj pomeni trditev, da sem proti Ribičiču nastopil samo iz čustveno-osebnih razlogov? Da sem sicer, kolikor nisem osebno prizadet, za komunizem in današnji režim v Jugoslaviji? Kdor govori tako, ni čisto pri zdravi reži - treba mu je prebrati samo, kar sem pisal zadnjih deset let. Še manj pri zdravi je pa Ribičič, ki se baje pritožuje: "Toliko sem storil za Sirčevo družino, sedaj mi pa tako vrača...".

TITO IN PAPEŽ

(Spodnji dopis smo prejeli iz Brazilije. Pisec je poznan uredništvu.)

Vem, da imate mnogo zvestih bravcev v Južni Ameriki, toda dopisov s tega kontinenta nisem zasledil v KLI CU TRIGLAVA v zadnjih letih. Zato bom hvaležen za objavo naslednjih vrstic, zlasti še, ker je KLI CU TRIGLAVA do bro urejevan časopis, izmed zamejskih in svobodnih časopisov najbolj odprt in dovzeten za skrbi in bolečine svojih naročnikov in bravcev.

Pojdimo k stvari:

Vse mednarodne časopisne agencije so pred dobrim mesecem poslale v svet sporočilo, da bo Tito, rdeči maršal, ob svojem obisku Rima obiskal tudi Vatikan in seveda tudi papeža Pavla VI.

Ta vest nas ni presenetila, kajti že lani smo slišali šušljanje o tem. Meseca oktobra, preden je odšel ljubljanski nadškof na škofijsko sinodo v Rim, je bil pred svojim odhodom "urgentissimo" poklican v Beograd na dvor rdečega maršala ali tovariša Josipa Broza. Nadškofu je bilo naročeno, da v Vatikanu posreduje in pripravi pot jugoslovanskemu diktatorju pri Nj. Sv. Pavlu VI. Zdaj so to vest svetovne časnikarske agencije potrdile. Poglavar vseh jugoslovanskih partizanov in komunistov bo sprejet pri sv. očetu! Seveda ne bo tja poromal kot izgubljeni sin, ki se vrača k odpustljivemu očetu, temveč kot nemejen poglavar in gospodar Jugoslavije in njenih narodov, obenem pa tudi kot vrhovni šef vseh jugokomunistov.

Nič posebnega ne bom povedal, če zapišem, da je ta vest posebno boleče zadela Slovence in Hrvate. Srbom je ta obisk prav malo mar, kajti zanje papež ni najvišja cerkvena avtoriteta in njihove oči niso bile nikoli obrnjene v Rim. Prav tako je bilo vseeno Rusom, ko je bil pri papežu Podgorni.

Prav letos obhajamo vsi južnoslovanski narodi 25 letnico strahotnih množičnih pokoljev, - za maloštevilni slovenski narod pravi genocid - ki so jih Titovi komunisti in partizani, že po končani vojni, izvršili nad protikomunističnimi vojaki, civilisti, pa tudi nad ženami in otroci. Žrtve gredo v visoke stotisoče. Ne bo Slovencev v svetu, ki ne bi vedel ali bral, kako so razbesnele komunistične tolpe, pod vrhovnim vodstvom tov. Josipa Broza, takoimenovanega maršala, klale, pobijale, streljale neoborožene, sestradane, zvezane domobrance. Brez vsakih zaslišanj, brez sodbe, brez milosti in usmiljenja. Po strašnem mučenju in izstradanju so bili pobiti in postreljeni v Teharjih, v Škofji Loki, v kočevskih gozdovih, v hrastniških jaških in drugih krajih. Bila je to ogromna množica, predvsem kmečkih sinov in gospodarjev, ki so na poziv svojih kaplanov, župnikov in škofa vstopili v domobranske vrste z edinim namenom, da se uprejo brezbožnemu komunizmu in da mu preprečijo zmago nad tradicionalno krščanskim slovenskim narodom. Brez dvoma bi to dosegli, če ne bi mednarodne sile in kupčije, pa razdeljevanje plena, določili drugače. Pred 25 leti se je izvršilo to nepopisno morjenje in ubijanje tisočev, pred istimi leti se je začel strašen križev pot vseh tistih, ki so ostali verni, po 25 letih pa roma vrhovni poglavar vseh komunističnih tolp k papežu. Sprejet bo kot prvi komunistični poglavar, z vsemi odlikami, ki ima v svojem absolutnem pašaluku skoraj 9 milijonov katoličanov - Slovencev in Hrvatov.

Zakaj je potrebno, da sprejme in pozdravi papež, ki je verski poglavar slovenskih in hrvaških katoličanov, tega človeka, ki nima samo krvavih rok, temveč je do vratu pogreznjen v nedolžno prelito kri slovenskih in hrvaških katoličanov, katero so prelili komunisti pod nje-

govim vodstvom? Res je, da nosijo za posamezne narode največ odgovornosti domači komunisti. Tako za potoke prelite slovenske krvi neposredno dolžimo Kardelja, Kidriča, Leskoška, Mačka, Ribičiča, sploh vso KPS, kakor tudi razne koristne tepce, ki so sodelovali s komunističnimi zločinci kot so na primer Kocbek in njemu podobni. Če bi bil Tito kaj boljši, bi poklical na odgovor morilce. Petindvajset let je imel časa. Pa lahko čakamo še 25 let, toda brez uspeha, da bi kdo kdajkoli dočakal obsodbo komunistov po komunistih. Kaj je Josip Broz naredil, da bi vsaj vsem pobitim vrnil čast, jih opral blata in laži, ki so jih komunisti zmetali na mrtve? Ali je dovolil, da bi smeli pomorje, to je njihove kosti, pokopati na krščanskem pokopališču? Med njimi je na stotine duhovnikov in bogoslovcev. Nasprotno, Jugoslavija je poleg Sovjetije edina komunistična država, ki ne dovoli praznovanja niti Božiča.

Verjetno sam sv. oče ni bral o vseh grozodejstvih, ki so jih počenjali komunisti ali partizani po katoliški Sloveniji in Hrvaški. Da se je Tito tako priljubil Italijanom, bi dejal, da morda zato, ker po končani vojni ni zahteval nobenega italijanskega vojnega zločinca. Morda, ker se je od povedal Trstu, Gorici in slovenskim krajem na Primorskem? Ali pa morda zato, ker komunisti še danes dopovedujejo Slovincem v Italiji, naj se priključijo italijanskim strankam in se v njih stope. Morda bo kdo rekel, da je to visoka komunistična politika. Seveda. Toda ljudstvo naj trpi in molči.

Prav nič ne dvomim, da bo ta obisk imel posledico, da bodo vse razkrajalne sile, ki delujejo znotraj slovenskih katoličanov v Sloveniji dobile novega zagona in pobude za popolen razkroj in uničenje verske enotnosti in krščanske tradicije med Slovenci. Kaj bo Vatikan s tem pridobil, je vprašanje. Za slovenske in hrvaške katoličane pa je ta obisk pri sv. očetu udarec v obraz, ki ga niso pričakovali. In verjetno ga tudi ne bodo nikoli pozabili.

P. Z.

UMETNOST IN ETIKA

Slovenska umetnost, slovenska literatura, pa naj se celo imenuje avantgardistična, je vse preveč zaprta v svoj idilični, nenevarni ezoterični svet. Tudi na slovenskem prostoru, doma in v tujini, imamo mnogo dobro mislečih kulturnih ljubiteljev, ki ljubijo takoimenovano LEPO, DOBRO in RESNIČNO. Medtem ko eni poudarjajo, da je LEPO, DOBRO in RESNIČNO pravi pravcati aksiom, nekaj nespremenljivega, nekaj, kar so za vse večne čase določili že stari filozofi, nekaj, kar prihaja od Platona in Aristotela in krščanstva, pa se določeni mladi umetniki, ki mislijo, da so avantgardisti, zaganjajo v to LEPO, DOBRO in RESNIČNO, kot da ga sploh ni, ni bilo in nikoli ne bo. Osebnost se mi zdi tako uporništvu proti tej PLEMENITOSTI UMETNOSTI bolj nevarno od togega konservatizma. Zakaj LEPO, DOBRO in RESNIČNO je gotovo neka bistveno človeška vrednota, nekaj kar sodi prav k bistvu človeškega, takorekoč k njegovemu učlovečevanju. Umetnost, kot nadstavba, rastoča v NADSVET prav iz POLITIKE in EKONO-

MIJE človeške družbe, v resnici ne more mimo RESNIČNEGA, LEPEGA in DOBREGA. Res pa je, da RESNIČNO LEPO in DOBRO ni neka sama po sebi razumljiva zvezda stalnica, temveč doživlja skozi zgodovino, skozi čas, skozi menjave okusa in skozi nova spoznanja določene SPREMEMBE. LEPO, DOBRO in RESNIČNO doživlja metamorfoze. Aristotelovo RESNIČNO je le še delno in le še pogojno sprejemljivo za današnji čas. Motijo se torej tudi tisti, sicer dobro misleči, da mora biti današnja umetnost enaka umetnostim prejšnjih dob. Motijo pa se seveda tudi tisti, ki se velikokrat imajo za avantgardiste (v Sloveniji se na primer zbirajo pri reviji Problemi in študentski Tribunali), ki hočejo dosednji red popolnoma razdreti, kot da ni bilo doslej še prav nič ustvarjenega. Toda slovenski 'avantgardisti' rušijo tu predvsem tabuje logike in erotike. Pri tem pozabljajo na vrsto mnogih drugih, zelo važnih problemov, o katerih bi bilo treba RESNIČNO spregovoriti. Njihov nelogični PANSEKSUALIZEM je v bistvu IDILIČNI REZERVAT, v katerem se lahko, ne meneč se za nadloge v družbi, državi in svetu, predajajo svoji zaspani IDILI. Taki 'avantgardisti' so torej v svojem bistvu pravi IDILIKI. Če se tu in tam zelo spozabijo, če začno ostreje revoltirati in celo metati bombe, je njihov upor kljub temu IDILA brez hrbtnice, nekaj kar samo čustveno razburkava, a ne zna zastaviti nobenega resnično utemeljenega cilja. Tu izgledajo ti avantgardisti res kot otroci. Zbegani, nervozni, zastrašeni, zelo šibki, in žal brez volje, da bi prodrli v svet resničnega kovanja nove družbe in tudi nove umetnosti.

Resnični moderni umetnik, resnični avantgardist, bo znal akceptirati tudi marsikaj v UMETNIŠKI TRADICIJI. On ne bo podrl vseh mostov z zgodovino, s plemenitimi duhovi prejšnjih dob, temveč bo njihovo nevarno, kritično izročilo povezal z mentaliteto in spoznanji nove dobe in mu dal novega prizvoka. Njegova umetnost ne bo idila, temveč KRITIČNA. NEVARNA, NEPOSLUŠNA UMETNOST, ki bo hotela prav v imenu humanitarnosti zaščititi v družbi LEPO, DOBRO in RESNIČNO. To LEPO, DOBRO in RESNIČNO, to je tisto, čemur se družba tako rada izogne, kar skuša velikokrat ponarediti. LEPO, DOBRO in RESNIČNO, to je neka BIOLOŠKA ETIKA človeške družbe, skrita v svetopisemskem izreku: ljubi svojega bližnjega kot samega sebe!

LEV DETELA

SLABI VTISI

Tole so vtisi nekaj Slovencev, ki so obiskali domovino, pa so nam sporočili, kaj si o njej mislijo:

"Slovenskega naroda ni. Obstaja samo slovenska manjšina v Jugoslaviji, Avstriji in Italiji. Slovenci se v Jugoslaviji ne vedejo kot narod (drugače kot Hrvatje in Srbi), temveč imajo na sebi polno manjšinskih potez..."

"Bil sem v Dalmaciji, tja do Makarske. Ogromno grade na Reki, v Splitu in Zadru. Ko sem se vrnil v Slovenijo preko Like in Zagreba, sem dobil občutek, da postaja Slovenija nerazviti del Jugoslavije..."

Ob knjigah in revijah

BELA KNJIGA o umorih nekomunističnih in protikomunističnih Slovencev od strani slovenskih komunistov je za preučevanje slovenske revolucije v času druge svetovne vojne neizmerne pomena. Prvič daje na podlagi zbranih pet tisoč imen pomorjenih ali pobitih Slovencev od strani sonarodnjakov vsakomur, ki knjigo odpre, celo komunistu, vsaj slutiti, da se je dogodilo nekaj strašnega. Pet tisoč pobitih ljudi, in to je verjetno komaj ena četrtina Slovencev, pobitih od Slovencev, vendar ni majhna stvar pri poldrug milijonskem narodu. Drugič, ob pomanjkanju točnih anagrafskih vpisov iz tiste in povojne dobe, zlasti ob verjetni odsotnosti kakršnihkoli komunističnih seznamov iz Vetrinja vrnjenih in pomorjenih domobrancev, so v Beli knjigi zbrana imena za zgodovino verjetno edini kolikor toliko zanesljiv dokument. Velika škoda je, da do take publikacije ni prišlo že prva leta po vojni, ko je še bilo na pretek pričevalcev in je spomin bil še svež. Tedaj bi to gotovo bila ena prvih nalog zdomskega političnega predstavništva, ki pa za take reči ni imelo smisla, pa je nazadnje po nujni priliki ta posel prevzela nase pozneje nastala Zveza društev slovenskih protikomunističnih borcev Tabor.

V knjigi je nekaj pomanjkljivosti, od katerih so nekatere nujne vsled pomanjkanja virov, drugim pa bi se bilo moč izogniti (prof. Erlich je bil samo duhovni vodja Straže, nič drugega). Nekatere citate ali trditve bi kazalo dokumentarčno podpreti, celo s fotografskimi posnetki (npr. oznako britanskih oblasti v Avstriji, da so domobranci "oborožena sila, ki se je na bojnem polju predala in uživa v smislu Ženevske konvencije, zaščito britanske vojske".)

Tudi bi kazalo nekje v knjigi, na vidnem mestu in s primernim pozivom za dopolnjevanje seznamov, navesti stalen naslov urada, ki bi sprejemal izpopolnitve - iz več strani sem čul pripombe, da manjka ta ali oni. Če takega stalnega naslova ni moč dobiti v Ameriki, zanj ne bi bilo nobene težave v Londonu. Naslov mora biti centralen in enostaven.

Neizogibna slabost take publikacije je, da ni priročna in je zato težko verjetno, da bi mnogo izvodov doseglo domovino. Gre vendar za 450 strani. Kolikor razmišljam, ne najdem tu alternative - imen vendar ni moč kondenzirati in končno je prav objava takih imen monumentalnega in bistvenega pomena za publikacijo take narave.

Gotovo pa gre vse priznanje tistim bivšim borcem, ki so se lotili tega obsežnega in težavnega posla ter pripeljali knjigo do polovice opravljenega posla.

Toda sama objava tega velevažnega dokumenta, ki ga bo odslej treba le izpopolnjevati, postavlja v ospredje novo nalogo: napisati kar se le da objektivno študijo o slovenski revoluciji. To ni posel za eno osebo, in mnogo bi mogli koristiti v Ameriki rojeni Slovenci,

ki niso samo neprejudicirani, ampak bi jim bilo tudi laže doseči razne morebitne vire po slovenskih muzejih in knjižnicah kateri bi bili nujno potrebni za delo take vrste. Nekdo v Slovenski Pravdi je sugeriral "research scholarship" in gotovo bi bila Zveza Tabor, kot naša najmočnejša zdomska organizacija, v stanju zbrati sredstva za tako podjetje. Delo bi moglo iziti kot doktorska disertacija, vezana na kakšno znano ameriško univerzo.

Da smo si na jasnem: ne gre mi za kakšno propagandno razpravo, niti ne za to, da je treba za vsako ceno braniti pred svetom domobrantsko stvar. Stotine pomorjenih Slovencev, preden je prišlo do kakršnekoli protikomunistične edinice, branijo s svojo krvjo to stvar.

Slovenski narod - in predvsem njegovi mladi rodovi - potrebujejo objektivno študijo, kako in zakaj je prišlo do slovenske revolucije - to in nič drugega. Resnica bo sama govorila. Vse, kar so doslej napisali komunisti, je hudo pobarvano, in mnogo tega, kar je bilo napisano od emigracije, je v toliko pristransko ali vsaj enostransko, ker vede ali nevede zamolči gotova dejstva. Ne potrebujemo propagandno čtivo - hočemo priti dejstvom do dna.

Zdomski Slovenci bi temu neizmerno koristili, v kolikor bi Tabor kajpak podprl gornji predlog ali prevzel pobudo zanj, če bi kupovali Belo knjigo in tako finančno omogočili nadaljevanje takega dela.

DP

PREGLED II (na hrvatskem jeziku) tolmači politične dogodke v svetu in v Jugoslaviji. V njem Ilija Jukić nadaljuje, kar je začel v I. zvezku, in samo to je razlog, da drugi zvezek nekoliko zaostaja za prvim, ker nujno prihaja do gotovega osnovnega ponavljanja za pravilno razumevanje razvoja. Je pa II. zvezek za eno tretjino obširnejši od prvega. Ker je malo direktnih napadov na dr. Krnjevića, je po drugi strani prijetnejši za branje, vendar pa napravi novo napako, ko pripisuje nek članek v Klicu Triglavu Bogdanu Radici v New Yorku, da si je urednik KT izjavil v listu, da gre za dopis iz Kanade. Kljub temu bo tudi ta zvezek dober pripomoček tistim, ki iščejo odgovorov na vprašanja svetovne politike. Tudi ta zvezek se dobi na 18 Baldwin Road, Minster in Sheppey, Kent, England in stane pol dolarja ali 5/- odn. 2 DM.

Tič

DEMOKRATSKA JUGOSLAVIJA je izbor člankov številnih avtorjev ob načrtu za demokratično ureditev Jugoslavije, ki ga je lani objavil Vane Ivanović v Londonu. Če ne bi bilo nič drugega, je knjiga zanimiva, ker nazorno pokaže, kakšne osnovne razlike obstojajo cele med tistimi, ki niso proti neki obliki Jugoslavije. O knjigi bomo obširneje poročali v eni prih. številki. Naroča se pri 'Izvor', 59 Shakespeare Road, London W. 7. Cena \$3 odn. £1.

Ur.

PREJELI SMO IN ZAHVALIMO

Ludovik Puš: KLASJE IZ VIHARJA, N. York 1970. Cena \$3 broš. Na prodaj v Mohorjevi knjigarni v Celovcu (75 avstr. šilingov)

MEDDOBJE XI/1. Splošno kulturna revija Slov. kulturne akcije. Buenos Aires, cena \$2.

Pri uredniku Klica Triglava je na prodaj: Velikonja ZANKE. Broš 26/-, vezano 35/- (vključno s poštnino).

KULTURA IN OMIKA

Poroča
Spectator

BREZ STRICEV NE GRE

Komunisti so se takoj po vojni ponašali, kako lahko vsakdo gre na univerzo, koliko so naredili za šolstvo in kako imajo revni študentje iste pogoje za študij kot imovitejši. To so sedaj seveda še vedno samo sanje. Kruta resnica je drugačna. "Za te (študente, ki so si preskrbeli štipendijo in ki žive v kraju, kjer je srednja šola, ali imajo premožne starše) je torej preskrbljeno. Žal pa ni preskrbljeno za nekatere učence iz revnih družin, oddaljenih od šol in brez kakršnihkoli 'stricev' v podjetju, na občini ali drugje, kjer se delijo štipendije. Zato so obsojeni na to, da si bodo kje v bližini doma morali poiskati kakršen koli posel ali pa nemara iti iskat delo celo na tuje, če doma ne bodo imeli sreče."

Tega citata nisem prepisal iz kakšnega 'antikomunističnega' ali 'emigrantskega lista, ampak ga navajam neposredno iz uvodnika ljubljanskega DELA od 22. 6. 1970.

Šole na Slovenskem počasi prehajajo s šestdnevnega na petdnevni pouk. Lani je na te vrste pouk prešlo okoli 80 šol, z novim šolskim letom pa jih bo že več kot 300. Za te šole se bo šolsko leto podaljšalo za nekaj dni, od 1. septembra do 30. junija, zimske počitnice pa bodo skrajšane za nekaj dni. Sprememba bo imela velike posledice, saj je sistem pouka tradicionalno prilagojen šestim dnevom v rednu. Socialne posledice so druga neznanka, ker nihče ne ve, kaj bodo učenci in dijaki počeli z dodatnim prostim časom in na kak način se bodo zaposlili... Ideološki ali socialni problem?

ZAVIST?

Že precej časa sem bil pod vtisom, da v Sloveniji ubogim ljudem ni več treba hoditi na raznovrstne sestanke. Toda anekdota - resnično poročilo, ki jo dobesedno navajam iz DELA, je hitro napravila konec takim iluzijam:

Na eni izmed celjskih šol je predavateljski kolektiv nepretrgoma več ur razpravljal - takšni so pač časi? - o čedalje pogostnejših (sic) primerih nosečnosti učenk. Ena izmed predavateljic je, že precej utrujena od dolge seje, rekla naglas: "Nič čudnega, da zanosijo učenke, nam se kaj takega ne more pripetiti, saj preveč večerov izgubimo na - sestankih..."

PROBLEMATIKA ZANIMANJA

Socialistična zveza delovnega ljudstva Slovenije ima forum, ki se imenuje Republiška konferenca. Ta konferenca ima sekcijo za "razvijanje revolucionarnih tradicij NOB" (takozvane narodno-osvobodilne borbe). In ta sekcija ima - da, zadeli ste - svoj sekretariat. Ta dični sekretariat se je sestel 20. maja, da bi razpravljal o nekaterih problemih "pouka zgodovine NOB in naše revolucije". Ugotovil je, da "naša širša javnost z vse večjim zanimanjem spremlja to

problematiko, ki je bila tudi sicer že predmet mnogih razprav". Da bi omogočil sodelovanje "vsem, ki se zanimajo ali bavijo s temi problemi", je sekretariat sklical sestanek v torek 23. junija. In tu, pri tem mestu v poročilu, se mi je zavrtilo v glavi. Bodo sploh našli v Sloveniji tako veliko dvorano, da bodo lahko vanjo spravili vsi 'širša javnost', ki se za te probleme zanima (a se z njimi ne bavi), oziroma se zanje ne zanima, pa se iz tega ali onega razloga z njimi le bavi? Saj ne koncu vseh koncev ne gre za kakšno navadno problematiko, ampak za 'problematiko' NOBa. Verjetno bodo rezervirali Gospodarsko razstavišče, sem si mislil, ali eno od dvoran slovenske skupščine (v kolikor seveda ta ne posnema tovariša Ribičiča in zaradi prezaposlenosti letos nima počitnic). Iztrgal sem se iz sanjarij in junaško nadaljeval z branjem poročila. Sestanek je bil 23. junija ob 9. uri na sedežu RK SDLS, Ljubljana, Komenskega 11/II, soba 66. Ena sama soba?

KNJIŽNI TRG

Julijska (7) številka mariborskih DIALOGOV vsebuje med drugimi tudi članek Tarasa Kermavnerja "Kajuh in Balantič, dva odnosa do časa in smrti". (Balantič je bil znani pesnik-protikomunist, ki je zgorel v Grahovem ob partizanskem napadu na postojanko).

Državna založba Slovenije je spet izdala oziroma pripravlja nekaj zanimivih knjig. Izšlo je prvih pet knjig izbranega dela Sienkiewicza vključno "Z ognjem in mečem" in "Potop". Izšel je tudi prevod "Velikega testamenta" francoskega pesnika 15. stoletja François Villona v prevodu Janeza Menarta. Pri tem bi rad omenil, da sem videl prevod dveh pesmi in ga primerjal z originalom ter da lahko brez pretiravanja rečem, da predstavlja vrhunsko delo, ki na čudovit način zadene duh Villonove poezije in ga verjetno celo prekaša. Založba tudi pripravlja umetniško izdajo o našem impresionizmu. Slike je izbral dr. France Stele, knjigo pa je opremila ing. arh. Nadja Furlanova. Prednaročnina znaša 250 din. Vsebovala bo 26 slik Riharda Jakopića, 21 podob Matije Jame, 16 Ivana Groharja in 18 posnetkov del Mateja Sternena.

Pomurska založba v Murski Soboti se pogaja z madžarsko založbo Evropa iz Budimpešte o skupni izdaji madžarsko-slovenskega odn. slovensko-madžarskega slovarja.

ZAMEJSTVO

Junija so na pedagoški akademiji v Mariboru imeli seminar za učitelje in profesorje slovenskega jezika iz Porabja. Seminar je organiziral slovenski sekretariat za prosveto in kulturo v skladu s programom kulturnega in prosvetnega sodelovanja med Jugoslavijo in Madžarsko.

Na slovenski gimnaziji v Celovcu je bilo k zrelostnim izpitom pripuščenih 37 dijakov in dijakinj dveh paralelk osmega razreda. Doslej je na gimnaziji maturiralo 207 dijakov.

ZAZAPRTIMI VRATI

Na sestanku koordinacijskega odbora Zveze književnikov Jugoslavije je bil za novega predsednika izvoljen dr. Ivo Frangeš, Hrvat, za podpredsednika Mira Alecković, Srbininja, za tajnika Slavko Mihalič, Hrvat. Imenovane so izvolili po burni seji, ki je trajala za zaprtimi vrati okoli 4 ure.

Od meseca do meseca:

BALETNIK - PROMETNIK : Priljubljeni beograjski prometnik Jovan Bulj je z letalom BEA, ki je na ta način reklamirala novo zvezo med Beogradom in Londonom, odletel v London urejat promet. Kot so pisali jugoslovanski časopisi, je Bulj pravi umetnik, ki z gracioznimi gestami usmerja promet in ga občuduje občinstvo na pločnikih. V Italiji so ga izvolili za "prometnika Evrope". Toda preden mu je metropolitanska policija dovolila urejat londonski promet, je moral Bulj obljubit, da ne bo 'plesaje' urejal prometa. A kot kaže, se mož le ni mogel upirati skušnjavam. BBC je 24. julija poročal, da je Bulj v sijajni beli uniformi in z baletnimi kretnjami kot bi mignil povzročil strašanski kaos na londonskem križišču blizu parlamenta, kamor so ga postavili. Avtomobile so razvozljali šele londonski policaji, Bulj pa je bil le vesel, da "le ena se želja je njemu spolnila" - da je 'urejal' londonski promet.

NOGOMET SPET POPULAREN

KT je že poročal o aferi v zvezi z ljubljanskim nogometnim klubom Olimpija, enem od dveh slovenskih prvotigašev (drugi je Maribor), ki si je v jeseni skušal pomagati iz težkega položaja na dnu tabele s tem, da je eden njegovih funkcionarjev poskušal podkupiti vratarja sarajevskega kluba Sarajevo, da bi ta pomagal priti Olimpiji do zmage. Vratarju pa ni bilo do ponujenih milijonov in je vso zadevo prijavil nogometnim oblastem. Te oblasti so potem kaznovale podkupovalca Antona Franetiča z dosmrtno diskvalifikacijo. Čeprav je klub trdil, da ni imel s tem poskusom no benega opravka, so mu vseeno odvzeli tri točke in s tem je zgledala, da je bila njegova usoda in izpad iz prve lige zapečaten. Na koncu jesenskega dela tekmovanja je bila Olimpija na dnu tabele s šestimi točkami.

V tej hudi stiski je Olimpija najela dr. Aleksandra Obradoviča kot novega trenerja. Ta je samo nabavil novega vratarja Skoriča in z istimi nogometiški, ki so igrali v jeseni, prerodil klub. V spomladanskem delu prvenstva je Olimpija priborila 21 točk in že v predzadnjem kolu, potem ko je šestkrat zaporedoma zmagala, je bil njen obstanek v prvi ligi zagotovljen. Poleg tega se je Olimpija kvalificirala v finale tekmovanja za pokal. Prvo tekmo v Ljubljani s Crveno zvezdo iz Beograda je igrala nerešeno 0:0, a drugo v Beogradu je izgubila z 1:0. Crvena zvezda je potresla njeno mrežo v zadnji minuti igre. S tem je nogomet postal bolj popularen v Sloveniji.

Ta herojski napor igralcev je bil primerno nagrajen. Igralci so dobili po dva milijona starih dinarjev. Za prihodnjo sezono je treba moštvo okrepiti in v ta namen je že preskrbljenih 200 milijonov starih dinarjev. Gospodarske organizacije nasploh so pripravljene pomagat Olimpiji in nogometu v Sloveniji.

ŠOLE ZA BABILONCE?

Ustavno sodišče Slovenije je 17. junija javno obravnavalo zahtevo 681 občanov iz Lendave in okolice, naj sodišče oceni ustavnost zakona o dvojezičnem šolstvu. Po-

buda je bila sprožena že lani. Občani so se pritoževali, češ da "zakon jemlje ustavne pravice prebivalstvu, zlasti starejšim in otrokom slovenske narodnosti, ker so prikrajšani za osnovnošolsko izobrazbo v materinem jeziku s tem, da zakon določa na narodnostno mešanem območju obvezno šolanje v dvojezični šoli". Slovenski otroci in še posebno otroci slovenskih priseljencev trpe, ker se morajo učiti tudi v madžarščini, ki je zanje popolnoma tuj in nepotreben jezik. Prav isti razlogi so bili podlaga slične akcije nemških staršev na Koroškem, ki je privedla do koroškega šolskega zakona iz leta 1958, po katerem so bile obvezne dvojezične šole na narodnostno mešanem področju odpravljene. Zato je pritožba vzbudila nezadovoljstvo in pritožbe med slovensko manjšino na Koroškem.

Ustavno sodišče Slovenije je 30. junija izdalo odločbo, ki je bila objavljena konec julija. Z enim samim glasom večine je odločilo, da zakon o šolah z italijanskim oziroma madžarskim učnim jezikom in o dvojezični šoli v Sloveniji ni v nasprotju z ustavo SR Slovenije. S predsednikom Vladimirjem Krivicem so bili tega mnenja sodniki dr. Darko Černež, dr. Miha Potočnik, Miro Potočnik in ing. Pavle Žavcer. V obrazložitvi navaja sodišče, da je skupščina SR Slovenije v odgovoru na pobudo poudarila, da predstavlja uvedba dvojezičnega šolstva neposredno izvedbo ustavnega načela o enakopravnosti jezikov na narodnostno mešanih območjih. "Ta vidik je še posebno pomemben za Slovence, ker živi znaten del Slovencev na dvojezičnih območjih v sosednjih državah. Enojezične šole, v katerih se jezik druge narodnosti poučuje le kot predmet, v tem pogledu ne dosegajo svojega namena." Iz različnih vzrokov, najočitneje pa zaradi prednosti, ki jih nudi vključevanje v večinski narod, se obseg enojezičnega manjšinskega šolstva zmanjšuje zaradi vpisovanja otrok manjšinske narodnosti v šole večinskega naroda. "Dvojezično šolstvo pa je v tej zvezi postavilo oviro raznarodovanju v procesu izobraževanja. Napadeni zakon tako izraža skrb družbe za pogoje največjega možnega sporazumevanja prebivalstva vseh narodnosti," je menila slovenska skupščina.

Sodišče pravi, da ustava SR Slovenije šol z dvojezičnim poukom ne omenja, toda v uvodnem delu govori o razvijanju in utrjevanju dejanske svobode vseh narodov in narodnosti. Ustavno-pravni položaj italijanske in madžarske narodnosti na območju SR Slovenije je sicer enak in sta na mešanih območjih oba jezika enakopravna s slovenskim, toda glede na dejanske razmere in mednarodne pogodbe imata različno urejeno šolstvo. Italijanska narodnost ima šole v italijanščini, na območju, kjer žive Slovenci in Madžari, pa so zavodi za predšolsko vzgojo in osnovne šole z dvojezičnim poukom. Glede na ustavna načela je po mnenju sodišča "dopustno, da lahko zakon uvede dvojezične osnovne šole bodisi kot obvezne bodisi kot prostovoljne".

Manjšinski jezik - obvezen predmet
Ločeno mnenje sodnikov Milana Apiha, Jožeta Borštnarja, Milka Goršiča in Jožeta Pavličiča pa pravi, da zakon o obveznih dvojezičnih šolah ni v skladu z ustavo. "Republika je sicer z zakonom lahko uvedla na narodnostno mešanih območjih tudi šole z dvojezičnim poukom oziroma dvojezične šole, vendar ne kot edino obvezno obliko šole, ker je s tem na tem območju onemogočila nadaljnji obstoj

oziroma preprečila ustanavljanje osnovnih šol ali oddelkov s poukom v slovenskem ali madžarskem jeziku in to celo v krajih, ki so povsem ali pretežno slovenski oziroma madžarski. Pouk v materinem jeziku pa je ne le ustavna pravica, marveč tudi eno izmed povesod v svetu splošno priznanih pedagoških načel osnovnošolskega pouka." Zaradi dvojezičnega šolstva se pojavlja nezadovoljstvo in prihaja do nacionalnih nasprotij, "to pa pomeni, da obvezne dvojezične šole ne prispevajo k razvoju narodnosti v duhu enakopravnosti in bratstva" ter k prijateljskem zblizanju med sosednimi narodi, menijo sodniki, ki so ostali v manjšini.

Ustavno sodišče Slovenije predlaga slovenski skupščini, naj določi narodnostno mešano ozemlje z zakonom, naj dopolni zakon o šolah tako, da bo v dvojezičnih šolah zagotovljena povprečna izobrazbena raven, naj zagotovi sposobno učno osebje in dovolj denarja ter naj uvede madžarščino kot obvezen predmet v slovenske srednje in strokovne šole na mešanem ozemlju.

Pritožba zaradi srbohrvaščine

Ustavno sodišče Jugoslavije je 1. julija zavrnilo zahtevo Jožeta Kalana iz Trziča, naj pretehta ustavnost učnega programa republike Slovenije, po katerem se morajo otroci v osnovnih šolah učiti srbohrvaščine. Kalan se je pritožil, ker njegov sin zaradi nezadostnega reda iz srbohrvaščine ni napredoval v višji razred. Trdil je, da je obvezno učenje jezika protiustavno. Toda ustavno sodišče je odločilo, da je določanje učnega načrta in urejanje zakonov s tega področja stvar republik in zato Slovenija ni kršila ustave, če je določila, da se morajo otroci učiti srbohrvaščine.

Kot dopolnilo vsemu temu, se je predsednik ustavnega sodišča Jugoslavije Blažo Jovanović 10. julija zavzel za splošno veljavo odlokov tega sodišča. Postavlja se namreč vprašanje, je dejal na tiskovni konferenci, ali odločitve tega sodišča na primer o neustavnosti kakega občinskega predpisa zadevajo le predpis ene same občine, katerega je pretresalo, ali pa tudi vse podobne predpise katerekoli druge občine. Navadna sodišča v Jugoslaviji razsojajo po zakonu le o posameznih primerih in njihovih sodb ni mogoče posplošiti. Ustavno sodišče pa ne sodi o posameznih primerih po zakonu, ampak ocenjuje zakone v luči ustavnih določil. Če bi moralo odločati o vsakem posameznem primeru, ne pa o vseh sorodnih primerih na podlagi enega samega, bi dela ne zmoglo. Zato morajo imeti njegove sodbe splošno veljavo, je rekel Jovanović.

ZIS NE VE, DA NE VE

Zvezni izvršni svet si letos ni zaslužil počitnic in je sklenil, da se bo sestajal tudi čez poletje. Predsednik Mitja Ribičič se je sicer mudil ob morju in tudi na Brionih, a se je delal, da ima uradne pogovore. 30. julija je odpotoval na neuradni obisk v Romunijo.

29. julija je svet ob udeležbi republiških predstavnikov, gospodarske zbornice in sindikatov sprejel nekaj sklepov o gospodarskem sistemu in pomoči nerazvitim pokrajinam. Že 10. julija je v pismu predsedstvu zvezne skupščine prosil, naj skupščina odloži sprejemanje srednjeročnega plana. Po prvotnem načrtu bi moral biti osnutek plana pred

skupščino že pred koncem junija, zdaj pa so ga obljubili za konec septembra, čeprav so preje zagotavljali, da ni razloga za odlaganje. Zdaj pravijo, da mora biti zvezni plan odložen, ker še niso pripravljene republiški in drugi sestavni deli plana.

Zbori zvezne skupščine so 15. julija razpravljali o gospodarski politiki. Podpredsednik izvršnega sveta Nikola Miljanić je poročal o izvajanju načrtane ekonomske politike v tekočem letu in je dejal, da gospodarska gibanja ne potekajo po predvidevanjih kljub sprejetim ukrepom. To se pravi: cene hudo naraščajo, saj so se pri proizvajalcih dvignile letos za 9 1/2 %, in uvoz narašča mnogo hitreje od izvoza, tako da se večja primanjkljaj v plačilni bilanci, ki bo do konca leta narasel za 100 milijonov dolarjev, če ne bodo podvzeli primernih ukrepov. ZIS je zato predlagal

Cene na drobno v Sloveniji so v enem letu do konca junija 1970 narasle za 13%, življenjski stroški za 11,8%, a industrijski proizvodi so se podražili pri proizvajalcih za 12,3%. V prvem polletju 1970 so narasle cene pri proizvajalcih za 8,3%. Vse te podražitve so nekaj točk nad jugoslovanskim povprečjem. Cene na drobno v Jugoslaviji so v enem letu poskočile za 8,6%, a življenjski stroški za 7,2%.

Jugoslovanski izvoz v prvem polletju je znesel letos 9,958,8 milijona din, kar je bilo 24% več kot v lanskem prvem polletju. Uvoz pa se je povzpел na 15,466 milijonov dinarjev oziroma 19% več kot lani. Deficit v zunanji trgovini torej znese letos več kot pet in pol milijarde dinarjev.

1) zamrznjenje proračunskih presežkov in 2) posebno 5% dodatno takso na uvoz blaga, ki ni prost carine. Tudi lani je skupščina priporočila zamrznjenje presežkov, ki so se nabrali v zvezni, republiških in občinskih blagajnah, a kljub priporočilu so vse te presežke porabili. Da bi letos zagotovili stabilnost, je ZIS sklenil blokiranje uzakoniti, tako da bi se vsi presežki proračunskih dohodkov vodili na posebnih računih. ZIS se zaveda, da bi bilo boljše zmanjšati davke, je rekel Miljanić, in se zato zavezuje, da bo do jeseni preudaril, kako bi bilo mogoče zmanjšati zvezne davke.

Zvezni izvršni svet bo omogočil, da se dodatne takse na uvoz vrnejo izvoznikom, da bi tako spodbudil prizadevanja za povečanje uvoza. Ukrep je na splošno v prid plačilni bilanci, ker bo povečal konkurenčno sposobnost našega gospodarstva na domačem tržišču, je rekel Miljanić. Poudaril je, da so strokovnjaki zvezne uprave že marca opozarjali na poslabšanje z zunanji trgovini, a so naleteli na hud odpor. Takrat bi najbrže zadostovala 3% uvozna taksa. Kritika, da bo sedanja 5% taksa vplivala na naraščanje domačih cen, je v nečem utemeljena, ker podražitev uvoza vpliva na proizvodne stroške. Toda ukrep je začasen in ne bi smel biti merilo za domače cene.

Nekateri menijo, da so ZISu stvari ušle iz rok, je rekel Miljanič. Toda o tem bi bilo mogoče govoriti le, če bi šlo za administrativni centralistični način vodenja gospodarstva ali če bi ZIS imel široke prerogative in veliko samostojnost pri sprejemanju sklepov, ki je nima. ZIS sodi, da so v okviru sedanjega sistema in v okviru njegovih pooblastil "predlagani ukrepi taki, kot jih je mogoče in treba sprejeti na ravni federacije." Vsakršne pripombe so umestne zgolj toliko, kolikor podajajo tudi konkretne predloge za boljše rešitve. Splošne pripombe ne pomagajo konstruktivnemu pri zadevanju in lahko le sejejo dvome v ZIS, je dejal Miljanič.

NOVO VLADO? ZAKAJ PA NE?

Štirje zbori zvezne skupščine so izrazili precej nezadovoljstva s temi ukrepi, a so jih sprejeli z izjemo prosvetno-kulturnega zbora, ki ni sprejel zakona o obveznem zamrznenju presežkov skladov izobraževalnih skupnosti. V družbenopolitičnem zboru je poslanec Franc Šetinc, urednik slovenske izdaje KOMUNISTA, ki vsak petek v DELU kramlja z bralci, dejal, da so investicijsko potrošnjo prekoračili za 44% in da zato ni kriv le ZIS. "Mislimo si, da lahko odpravimo brezposelnost, z nezmanjšano hlastnostjo nadaljujemo investicijsko dejavnost, zberemo doma vse naše ljudi iz tujine, prepovemo čimveč uvoza in povečamo izvoz, razmetavamo v splošni potrošnji in imamo stabilno gospodarstvo! Kje na svetu je sploh to mogoče?" Šetinc je dejal, da bi ga veselilo, če bi ZIS stopil pred skupščino z določenimi predlogi in brez ovinkov izjavil, naj si poslanci poiščejo novo vlado, če teh ukrepov ne sprejmejo. "Dobro bi bilo, ko bi si morali mi poslanci odgovoriti na vprašanje, kje naj najdemo ljudi za vlado, ki bi morala sprejeti pisan sklop delnih interesov in hkrati vztrajati tudi pri načelni globalni politiki," je zaključil Šetinc.

V zveznem gospodarskem zboru so sprejeli sklepe, ki podpirajo ZIS, kar se tiče zmanjšanja splošne potrošnje, pa tudi drugih niso odbili. Toda ugotovili so, da so nekateri predlogi neučinkoviti in izrazili zaskrbljenost zaradi mnogih nerešenih vprašanj glede delitve dohodka, gibanja investicij, in kreditno-monetarnih restrikcij. Pribili so, da ukrepi ne smejo voditi do manjše stopnje rasti družbenega proizvoda in da mora ZIS poskrbeti, da ne bo prišlo do stagnacije. Zahtevali so, da naj ZIS do oktobra dobi pooblastila od skupščine in postane dovolj kompetenten za sprejemanje pravočasnih gospodarskih ukrepov. Poslanec Josip Trohar je dejal, da ZIS "že kdo ve kolikolič navaja ugotovitve, ukrepov za rešitev problemov pa ni."

Tudi v zboru narodov je ZIS slišal veliko zabavljanja. Roman Albreht je poudaril, da je slovenska republiška skupščina pred nekaj dnevi obravnavala gospodarska gibanja in slovenskim poslancem v zboru narodov naročila, naj verno izrazijo njeno razpoloženje. Glede ocen, na katerih temelji ekonomska politika v letu 1970, mislijo Slovenci, da so bile površne; negativne tendence pri izvajanju reforme so težje narave kot je bilo ocenjeno. Te tendence so zahtevale globlje ukrepe, kot so jih predlagali zvezni organi. Tisti, ki so z omalovaževanjem odklanjali slovenske predloge in opozorila, že po nekaj mesecih priznavajo prav tiste stvari, pred katerimi so jih svarili. Slovenci tudi mislijo, da je

/Nadaljevanje na naslednji strani/

Kako se počuti riba na suhem? Enako kot Milan Maver v ljubljanskem DELU "Iz dnevnika Jake Sulca" - povprečne ga slovenskega Butalca pod vseobsegajočo Kardeljevo marelo. Takole piše:

"Postal sem odgovorna osebnost. Sam ne vem, kdaj in kako se je to zgodilo. Odgovoren. Soodgovoren. . .

Pravzaprav bi se moral veseliti svoje pomembnosti. Ni še dolgo, ko so bili med Odgovorne pripuščeni samo izbranci; kaj bi se sprenevedali, krog je bil zaprt, le sem in tja se je za špranjo razklenil, sprejel novega kandidata, bolj za pokušino ko zares. Kakopak, moral je pripluti z vetrom uradne kadrovske jadrače, ki je vozila na linijski progji med navadnimi smrtniki in stolpom odgovornih. Nikoli se nisem zanimal za vozni red te rahlo skrivnostne potovalne agencije, nisem se prerival v vrsti, še tega nisem vedel, po kakšnih kriterijih se sploh kobacajo na krov. . .

Dokler so naši časniki poročali predvsem o naših uspehih (kaj smo spet zgradili, za koliko smo presegli plan ipd.) in smo gledali v filmskih novicah največkrat le navdušeno ploskanje delegatov, ko so sprejemali nove, daljnosežne načrte, ni bilo nikoli sporno ne vprašljivo, komu gredo vse zasluge za dosežene uspehe. Čeprav je bilo Odgovornih razmeroma malo, uspehov pa neštevilno, ni nikomur prišlo na misel, da bi nas pozvali: tovariši, vsi smo zaslužni za vse. . .

Potem smo se zavestno odločili za drugačen način gospodarjenja, v katerem so se poleg doseženih uspehov pokazale tudi slabosti, pomanjkljivosti, zagate, neumnosti. In glej, takrat je znenada kot bela golobica vzletela krilatica, da smo vsi odgovorni za vse. Skupno si urejamo dom, skupno smo odgovorni za vse spodrsnjaje. Skupni napor, skupna odgovornost. . .

Ne verjamem, da dandanes sploh kdo ve, za kaj vse smo že odgovorni. Nihče nas nikoli ne vpraša, ali smo odgovornost pripravljene sprejeti, ali jo bomo zmogli, smo dovolj strokovno usposobljeni. Navadno zveemo za svoje najnovejše odgovornosti med zajtrkom, ko prebiramo časopis; v njem so napisane črno na belem. Tako nam je ta teden predsednik vlade povedal, da smo vsi odgovorni za naraščanje cen, iz ust ljubljanskega župana smo izvedeli, da smo odgovorni za luknje na Tržaški cesti, znanstveniki so nas napravili odgovorne za odtok strokovnjakov v tujino, organizatorji zdravstvene službe za slabo otroško zobno zdravstvo, za nelikvidnost podjetij smo tako in tako odgovorni že vse-skozi, pravtako za pomanjkljive predpise, za slabe zakonske osnutke, za inflacijo, za težave v živinoreji, za prepočasno razkladanje vagonov, pa kaj bi našteval. . .

Kretničar, ki je zaspal in nehote spustil vlak na napačni tir, ni odgovoren, temveč kriv. Sodniki to vedo. Po stopnji krivdi podeljujejo leta. Če se bo kdaj našel tožnik in nam ob popolnem seštevkcu krivde odmeril, kar nam gre, bodo plačevali še naši vnuki in pravnuki. Ali zdaj razumete, zakaj se ne veselim svoje odgovornosti?"

Nedvomno, tovariš Maver. Odgovor je zelo enostaven: zdaj, ko ste postali odgovorni, pomerite brco na pravo mesto Odgovornih!

IVAN STANIČ.

* gospodarski in družbeni razvoj prišel do tiste stopnje, kjer je potrebna "naslednja poteza v materialnem konstituiranju samoupravnega združenega dela," je dejal Albreht.

Guverner Narodne banke dr. Ivo Perišin je v zboru narodov rekel, da je bil prepričan, da resolucija o letošnji gospodarski politiki in načrti za denarno politiko temelje na predpostavkah, ki so odsevale želje in ne dejstva. Opozoril je tudi na napačne ocene, da je kreditno monetarna politika kriva za pojave inflacije. Rekel je, da z denarnimi ukrepi ne bi prav nič dosegli v boju proti pretirani gospodarski ekspanziji, temveč bi le povzročili stagnacijo.

Potem so se poslanci odpravili na počitnice in zvezni izvršni svet si je za nekaj časa oddahnil.

Ko je 13. julija odbor za blagovni promet gospodarskega zbora zvezne skupščine razpravljal o splošni podražitvi in pomanjkanju mesa in cementa, je Dušan Cehovin, pomočnik zveznega sekretarja za gospodarstvo izjavil, da je zvezni izvršni svet v teh zadevah "precej brez moči", ker so potrebne politične odločitve. Sedanje stanje je ZIS predvideval že pred pol leta, a ni mogel ukrepati, je rekel.

ZASEDANJE ZAKULISNE VLADNE

Predsedstvo Zveze komunistov Jugoslavije je 2. julija na Brionih razpravljalo o ekonomsko političnih vprašanih razvoja manj razvitih republik in pokrajin in sklenilo, da bo prva seja konference ZKJ 14. in 15. oktobra. Na prejšnji seji 22. aprila je predsedstvo sprejelo sklepe o Kosovu, zdaj pa je Vladimir Bakarić govoril o potrebi, da se "v prihodnjem obdobju odločneje usmerimo v odpravljanje relativnih razlik glede stopnje napredka med razvitimi in premalo razvitimi republikami in pokrajinami na temeljih dinamičnega razvoja obojih". Premalo razvite so Bosna in Hercegovina, Makedonija, Črna gora in Kosovo. Pri njihovem razvoju mora sodelovati "vsa jugoslovanska socialistična skupnost prek sklada za kreditiranje gospodarskega razvoja v gospodarsko premalo razvitih republikah in pokrajinah pa tudi z dotacijami iz zveznega proračuna za razvoj družbenih dejavnosti." Kot so se domenili že prej, bo sklad osnovan na kreditni osnovi in se bodo vanj stekala obvezna posojila delovnih organizacij. O pogojih za naložbe je potreben politični dogovor, je povedal Bakarić. Fadil Hoxha, ki so ga tokrat prvič zapisali po albanskem pravopisu, saj je bil doslej vedno Hodža, pa je povedal, da bo konferenca ZKJ razpravljala o treh glavnih točkah: poročila o delu, aktualni politični položaj in agrarna politika.

Ze 14. julija pa se je predsedstvo še enkrat sestalo na 10. seji in je obravnavalo predlog resolucije o razvoju kmetijstva in podeželja. Glavni sklep je, da za reševanje problemov zasebnih kmetov, ki so jih zdaj odkrili že po vsej državi, ni potrebno povečanje zasebnih posestev ampak združevanje in sodelovanje v zadrugah. Predlog resolucije je obrazložil član izvršnega biroja Stevan Doronjski, Vojvodinec.

Nekatere gospodarske organizacije v Srbiji, ki niso najbolj poslovale, so se znašle tako, da so na plačilne sezname vnesle imena ljudi, ki jih ni, ter tako prišle do denarja za izplačilo polnih osebnih dohodkov. 'Mrtve duše' se torej le vračajo...

RAZSTAVA SAMOUPRAVLJANJA

Pripravljalni odbor za kongres samoupravljalcev je 10. julija sklenil, da se bo kongres vršil od 5. do 8. maja 1971 v Sarajevu, namesto že letos v jeseni. Na seji je govoril Edvard Kardelj, ki je poudaril, da se je treba vprašati, ali bi bili do letošnje jeseni za kongres že dobro pripravljani. Ko je potoval po Latinski Ameriki, je spoznal, kako veliko zanimanje vlada za jugoslovansko samoupravljanje v tistih deželah. Iz tega je moč sklepati, da se je Kardelj domislil, da bi na kongres povabili številne tujce in bi jim tam pokazali, kako samoupravljajo v Jugoslaviji. Za novo zamisel kongresa pa v prvotnem roku ni bilo več dovolj časa.

PRAVICA BITI KOSMAT

V banjaluški tovarni Rudi Čajavec so pred kratkim zaprli vrata skupini dolgočascev in kratkokrilk. Direktor odseka za splošne zadeve in kadre je takole pojasnil celo afero: Če si je kdo naknadno pustil rasti dolge lase, pomeni, da je spremenil svoj prvotni videz, ki ne ustreza več fotografiji na propustnici. Zato lahko vratar takemu članu kolektiva prepreči prihod na delo, dokler ne bo tak, kakršen je bil. Kar se deklet tiče, ustavi vratar samo ona, ki imajo izjemno kratke obleke in mini krila.

Fantje in dekleta gledajo na vso zadevo v drugačni luči. Pravijo, da je to omejevanje osebne svobode, da gre za spopad med generacijami v kolektivu in da je nevzdržno, da bi vratarji lahko ocenjevali katero krilo je pretirano kratko in katero ni. Po njihovem mnenju je tak sklep naspnoten s samoupravljanjem in celo proti ustaven. Eden od tovarniških tehnikov, ki je obenem predsednik glasbene sekcije v Banja Luki, pa je vratarjem zagrozil s tožbo na sodišču, če ga ne bodo pustili na delo z dolgimi brki in brado.

MANJŠINE V VOJVODINI

Da bi zagotovili pogoje za enakopravno uporabo materinščine in sodnem postopku, potrebujejo sodni organi v Vojvodini več kot 200 pravnikov različnih narodnosti: 144 pravnikov madžarske, 28 slovaške, 23 rumunske in 7 rusinske narodnosti. V pravosodju je zdaj zaposlenih 62 pravnikov madžarske, 14 slovaške, 12 rumunske in 2 rusinske narodnosti. Pri naštevanju teh manjšin sem se spomnil na jugoslovanski film "Zbiralci perja" na angleški televiziji. Večini filma, ki se dogaja v Vojvodini, sem sledil tako, da sem bral angleške podnaslove. Ne zato, ker ne bi razumel srbohrvaščine, ampak ker je bila ogromna večina dialoga v ciganski; srbohrvaščino so govorili samo duhovniki, nune, sodniki in policija.

MOST NA DRINI

Najznamenitejši most v Jugoslaviji je nedvomno most čez Drino pri Višegradu, ki ga je sezidal pred skoro 400 leti veliki vezir Mehmed Paša Sokolović, svetu pa ga je predstavil nobelovec Ivo Andrić v knjigi 'Most na Drini'. Višegradčani bodo za štiristoletnico prih. leto povabili vrsto živečih nobelovcev in s tem napravili dobro reklamo za svoje kraje.

SVOBODA MNENJA

Uredniku Klica Triglava.

Dne 13. maja letos sem s priporočeno pošto poslal pismo uredniku ljubljanskega DELA. Ker omenjeni časopis mojega pisma ni objavil, Vas prosim, da to objavi Vaš list.

"Uredniku 'Dela', Ljubljana, Šubičeva 1.

Gospod urednik!

Dovoljujem si Vam pisati v mojem lastnem imenu in v imenu mojih somišljenikov. Že dalj časa se vprašujemo, zakaj ni Delo na prodaj v tujini, konkretno v Z. R. Nemčiji. Znano je, da so na prodaj srbski, hrvaški in drugi časopisi, kot Politika, Borba, Vjesnik, Sportske novosti itd, in to v vseh glavnih mestih Z. R. Nemčije, zlasti na Bavarskem v Münchenu in Nürnbergu, slovenskega 'Dela' in 'TT-a' pa ni nikjer.

Vsi vemo, da je veliko naših Slovencev v Nemčiji; eni se nahajajo tu zaradi zaslužka, oziroma zaradi dela, ker si ga v 'obljubljeni družbi' po preteklih 25 letih niso mogli zagotoviti, eni pa so bili prisiljeni zapustiti domovino zaradi zatiranja osnovnih človeških pravic.

Red bi bil, da bi bil tudi slovenski tisk iz domovine enakopravno zastopan v prodaji v tujini, pa čeprav je vsebina tega domovinskega tiska režimsko-enostranska. Nisem za-

KRONIKA

V Kaliforniji je 8. avgusta dočakal 80 let Ing. LADISLAV BEVC, predsednik Slovenske demokratske stranke. Pred vojno je bil zelo aktiven v sokolski organizaciji, nazadnje kot starosta Sokola I v Ljubljani. Med vojno je deloval v ilegalni organizaciji JvVD in bil decembra 1944 aretiran od Gestapa.

Jugoslovanski tisk je poročal, da bosta diplomatski zastopstvi Jugoslavije in Vatikana povzdignjeni na raven veleposlaništva odn. nunciature. Msgr. Casaroli, tajnik kongregacije za izredne cerkvene zadeve bo obiskal Jugoslavijo, pozneje pa bo Tito ob uradnem obisku Italije obiskal papeža.

1800 Slovencev iz domovine, zah. Evrope, Trsta in Gorice je v juliju pod vodstvom metropolita dr. Pogačnika promalo v Lord. V bolniškem vlaku je potovalo 55 težkih in 163 lažjih bolnikov ter 13 slepih.

V Beogradu so aretirali 39 letnika Radivoja Vagića zaradi 'sovražnega delovanja zoper Jugoslavijo, s katerim se je pečal med večletnim bivanjem v tujini, kjer je bil na delu.' Očitajo mu članstvo in vodstvo ekstremističnih 'srbskih' organizacij na Švedskem.

V Sloveniji so ob ilegalnem prestopu meje aretirali 27 letnega Miroljuba Lazića iz Uzičke Požege. Emigriral je v Italijo 1962 in pozneje 'pripadal četniški organizaciji v Nemčiji'. Poročajo, da so pri njem našli revolver in propagando.

Jugoslavija in Belgija nameravata podpisati sporazum *

govornik, se manj pa propagandist nedemokratskega enostransko-režimskega tiska in Vam iz tega nagiba ali ozira ne pišem. Pišem Vam pa zato, ker je pač vsem znano, da je slovenski narod v jugoslovanski skupnosti proklamirane beograjske centralistične 'enakopravnosti' povsod diskriminiran. Tam, kjer so malce možnosti zoperstaviti se diskriminaciji slovenstva, režimski ljudje zaradi poniževalnega hlapčevanja beograjskemu centralizmu ostanete 'nedolžno' tiho. Ne mislim naštevati časovno vsestranskih primerov take diskriminacije Slovencev, od poniževalnega odklanjanja slovenskega jezika kot uradnega jezika v diplomatskih odnosih pa do nacionalno gospodarskega zapostavljanja, saj temu naštevanju ne bi bilo konca. A kot slovenski sin si lastim pravico, opozoriti Vas, da v okviru Vaše pristojnosti storite, kar je mogoče v tem pogledu, če seveda še kaj čutite do lastnega naroda. Ne pričakujem, da boste tole pismo objavili, ker je na žalost nadzirani slovenski tisk vsakomur zaprt, kdor se ne strinja z nasiljem in svobodno misli. Če pa to ne drži, potem pa objavite odgovor prof. C. Žebota Kardelju in odprto pismo prof. L. Sirca Mitji Ribičiču, in končno še pismo, ki Vam ga je pisal dr. Sirc 17. marca letos. Saj še ni prepozno!

S pozdravi

FRANC GERJOVIČ."

Sekretarka nekega velikega zunanjetrgovinskega podjetja v Sloveniji je brez pomisleka naročila, naj vzorce tega in tega tekstilnega blaga pošljejo interesentu po teleprinterju....

* o izročanju razseljenih oseb, pri čemer so očitvidno mišljene 'četniški in ustaški emigranti' in posamezni 'vojni zločinci'. V zvezi s tem omenja jugosl. tisk Borislava Blagojevića, lastnika kavarne Sarajevo v Bruslju, katerega dolže uboja pesnika Gorana Kovačića v Foči med vojno.

V Mostarju so aretirali in obtožili prof. na medicinski šoli Ivana Alilovića 'zaradi hujskanja na razbijanje bratstva in enotnosti narodov Jugoslavije, širjenja sovražne propagande, zlonamerne razlage nekaterih statističnih podatkov in skrajno tendenčnega komentiranja uradne ocene nedavno objavljenih spominov kiparja Ivana Meštrovića.'

V deželnem svetu Furlanije-Juljske krajine je svetovalec dr. Štoka dobil podporo preds. dež. odbora Berzantija za zakonski osnutek o uporabi besede 'slovenska manjšina'. Večina je osnutek sprejela, proti: liberalci in fašisti.

BELA KNJIGA

SLOVENSKEGA PROTIKOMUNISTIČNEGA UPORA 1941-1945.

Doslej najboljša dokumentirana publikacija o usodi vrnjenih protikomunistov, ki so jih pomorili slovenski komunisti poleti 1945. Na 450 straneh navaja preko 5000 imen. V Ameriki se naroča pri Zvezi slov. protikomunističnih borcev "Tabor" (cena \$6+poštnina). V Angliji sprejema naročila Klic Triglava - cena £2 s poštnino vred.

HOTEL BLED

RIM ITALIJA

VIA S. CROCE IN GERUSALEMME 40

ROMA

(Telefon 777-102)

Lastnik: VINKO A. LEVSTIK

HOTEL BLED

Roma - Via S. Croce in Gerusalemme 40

Tel. 777-102

HOTEL DANIELA

Roma - Via L. Luzzatti 31

Tel. 750-587

OBIŠČITE NAS - OBIŠČITE NAS - OBIŠČITE NAS

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel.: ENfield 5097

Uprava: BM / TRIGLAV LONDON W.C.I.

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga *SLOVENSKA PRAVDA*, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Anglija: 1.10.0

Argentina: 650.- (1300.-)

Avstralija: \$A 4 (\$A 7)

Avstrija: 50.-

Finska: 13.-

Francija: 15.-

Italija: 2500.-

J. Afrika: 4.- (R 7)

Kanada: 5.00 (\$ 8.50)

Nemčija: 16.-

Švedska: 20.-

Urugvaj: 60.- (120.-)

U.S.A.: 5.00 (\$ 8.50)

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Italija: Saša Rudolf, Via Verniellis 24, Trieste 316

Južna Amerika: Franc Oblak, Mendoza 5663, Buenos Aires, Argentina

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada